

Кыргыз Республикасында орто жана жогорку кесиптик формалдуу билим берүүнүн сапатына тышкы тандоо аркылуу мониторинг жүргүзүү жөнүндө Жобо

I. Жалпы жоболор

1. Кыргыз Республикасында орто жана жогорку кесиптик билимдин сапатына тышкы тандоо аркылуу мониторинг жүргүзүү жөнүндө ушул Жобо (мындан ары – Жобо) Кыргыз Республикасында орто жана жогорку кесиптик билим деңгээлдеринде кесиптик билимдин сапатына тышкы тандоо аркылуу мониторинг (мындан ары – мониторинг) жүргүзүүнүн максаттарын, милдеттерин, принциптерин, механизмдерин жана тартибин аныктайт.

2. Бул Жобо билимдин сапатын баалоо жана катышуучулар (жеке жактар) жөнүндө маалыматтарды иштеп чыгууда персоналдык маалыматтарды коргоо чөйрөсүндөгү Кыргыз Республикасынын колдонуудагы укуктук жана ченемдик актыларына ылайык иштелип чыккан локалдык ченемдик акты болуп саналат.

3. Бул мониторинг Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» Мыйзамы, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин «Билим берүүнүн сапатын өнүктүрүү маселелери жөнүндө» 2024-жылдын 13-сентябрындагы № 568 токтому, Кыргыз Республикасынын Президентинин 2018-жылдын 31-октябрындагы № 221 Жарлыгы менен бекитилген Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн 2018-2040-жылдарга улуттук стратегиясы, Кыргыз Республикасынын билим берүүнүн улуттук моделин өнүктүрүү боюнча «Алтын Казык» программалары жана жалпы билим берүүнүн 12 жылдык тутумуна өтүү контекстинде орто жана жогорку кесиптик билимди трансформациялоо боюнча Жол картасы, 2021–2040-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү программасынын, Кыргыз Республикасынын орто жана жогорку мамлекеттик кесиптик билим берүү стандарты жана башка укук-ченемдик актылардын алкагында жүргүзүлөт.

II. Негизги түшүнүктөр жана аныктамалар

4. Ушул Жободо Кыргыз Республикасынын орто жана жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндөгү ченемдик укуктук актыларына ылайык терминдер жана аныктамалар колдонулат:

1. Мамлекеттик билим берүү стандарты (МБС) – билим берүү программаларынын мазмунунун милдеттүү минимумун, билим берүү деңгээлдери жана багыттары боюнча ишке ашыруу шарттарына жана окуу натыйжаларына болгон талаптарды белгилеген ченемдик укуктук документ.

2. Тандалма мониторинг – жалпы жыйынтыкка жайылтуу максатында билим алуучулардын же билим берүү уюмдарынын репрезентативдик тандоосунун негизинде жүргүзүлүүчү мониторинг.

3. Тандалма тестирлөө – мониторингдин алкагындагы баалоо процедурасы, ал стандартташтырылган тапшырмаларды колдонуу менен билим алуучулардын билимдерин, билгичтиктерин жана билим берүү жетишкендиктерин тандоо аркылуу текшерүүнү билдирет.

4. Тышкы баалоо – бекитилген процедураларды, критерийлерди жана инструменттерди колдонуу менен көз карандысыз орган тарабынан жүргүзүлүүчү баалоо ишмердүүлүгү.

5. Тышкы мониторинг – билим берүүнүн сапатын жогорулатуу жана башкаруу чечимдерин кабыл алуу үчүн көз карандысыз орган тарабынан жүргүзүлүүчү билим берүүнүн абалы жана сапаты, билим берүү уюмдары жана билим берүү программалары жөнүндө маалыматты системалуу түрдө чогултуу, талдоо жана баалоо.

6. Квалификация – белгиленген үлгүдөгү документ менен тастыкталган, кесиптик ишмердүүлүктү жүргүзүү үчүн зарыл болгон билимдердин, билгичтиктердин, көндүмдөрдүн жана компетенттүүлүктөрдүн деңгээли.

7. Билим берүүнүн сапатынын негизги көрсөткүчтөрү – билим берүү процессинин шарттарын, мазмунун жана натыйжаларын баалоо үчүн мониторингде колдонулуучу көрсөткүчтөр.

8. Мониторинг – билим берүүнү өркүндөтүү боюнча чечимдерди кабыл алуу максатында билим берүү системасынын, билим берүү уюмдарынын, билим берүү процессинин сапатынын жана окуу натыйжаларынын абалы жөнүндө системалуу түрдө байкоо жүргүзүү, маалыматты чогултуу жана талдоо процесси.

9. Билим берүүнүн сапатын мониторинг жүргүзүү – билим берүү процессинин сапаты, окуу натыйжалары жана кесип боюнча адистердин даярдыгынын деңгээли жөнүндө ишенимдүү, толук жана объективдүү маалымат алуу максатында формалдуу билим берүүнүн абалына системалуу аналитикалык байкоо жана баалоо процесси.

10. Билим берүү уюму – орто кесиптик же жогорку кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу уюм.

11. Билим берүү программасы – билим берүүнүн тиешелүү деңгээлинде билим берүү процессинин максаттарын, милдеттерин, мазмунун, пландаштырылган окуу натыйжаларын, түзүмүн жана уюштурулушун аныктоочу ченемдик документ.

12. Билим алуучунун билим берүүдөгү жетишкендиктери – мамлекеттик билим берүү стандарты менен аныкталган билимдердин, билгичтиктердин, көндүмдөрдүн жана компетенциялардын калыптануу деңгээлинде туюндурулган билим берүү программасын өздөштүрүүнүн натыйжалары.

13. Билим алуучу – билим берүүнүн кайсы гана деңгээлинде болбосун билим берүү программасын өздөштүрүп жаткан адам.

14. Баалоо – мамлекеттик билим берүү стандарты менен белгиленген натыйжаларга жетишүү даражасын аныктоо үчүн билим алуучулардын билим берүүдөгү жетишкендиктерин өлчөө, талдоо жана чечмелөө процесси.

15. Ачык отчет – Билим берүүнүн сапатын өнүктүрүү департаменти тарабынан жарыяланган, мониторингдин аналитикалык натыйжаларын камтыган (жеке маалыматтарды кошпогондо), коомчулукту маалымдоо үчүн документ.

16. Репрезентативдүү тандоо – башкы жыйындынын мүнөздөмөлөрүн статистикалык жактан чагылдырган (региондор боюнча, билим берүү уюмдарынын түрү боюнча, окутуу тили боюнча ж.б.) жана мониторингдин натыйжаларын жалпылоонун ишенимдүүлүгүн камсыз кылган тандоо.

17. Орто кесиптик билим берүү – орто звенодогу адистерди даярдоону камсыз кылган кесиптик билим берүүнүн деңгээли.

18. Стратификацияланган тандоо – ыктымалдуу тандоо ыкмасы, мында башкы жыйынды алдын ала бир тектүү топторго (страталарга) бөлүнөт, алардын ар биринен элементтерди кокустук тандоо жүргүзүлөт.

III. Мониторингдин максаттары жана милдеттери

5. Мониторингдин максаты – кесиптик билим берүүнүн сапаты жөнүндө ишенимдүү, толук жана объективдүү маалымат алуу, адистерди кесиптик жактан даярдоо чөйрөсүндө билим берүү программаларынын жана кызмат көрсөтүүлөрүнүн сапатын жакшыртуу, ошондой эле өлкөнүн туруктуу өнүгүүсү үчүн 12 жылдык билим берүү системасына өтүү контекстинде орто жана жогорку кесиптик билим берүү уюмдарын эмгек рыногунун өзгөрүлүп жаткан муктаждыктарына ыңгайлаштыруу.

6. Мониторингдин негизги милдеттери:

1) Кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу уюмдардагы билим берүү процесстеринин сапатынын абалын системалуу түрдө изилдөө жана баалоо.

2) Адистерди кесиптик жактан даярдоонун сапатынын негизги көрсөткүчтөрү боюнча объективдүү маалыматтарды чогултуу, топтоо, иштеп чыгуу жана талдоо, анын ичинде билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн жыйынтыктары, бүтүрүүчүлөрдүн жумушка орношуусу, билим берүү уюмдарынын рейтингдерге катышуусу, аккредитациялоонун жыйынтыктары жана башка маанилүү индикаторлор.

3) Кесиптик билим берүүнүн сапаты боюнча билим берүү уюмдарынан, билим алуучулардан, бүтүрүүчүлөрдөн, иш берүүчүлөрдөн жана башка кызыкдар тараптардан пикирлерди алуу жана талдоо.

4) Адистерди кесиптик жактан даярдоонун сапатына таасир этүүчү көйгөйлүү маселелерди жана тобокелдик факторлорду аныктоо жана аларды жоюу жана билим берүү процессин өркүндөтүү боюнча сунуштарды иштеп чыгуу.

5) Мамлекеттик органдарды, билим берүү уюмдарын, коомчулукту жана иш берүүчүлөрдү Кыргыз Республикасында кесиптик билим берүүнүн сапатынын абалы жана өсүшү жөнүндө ишенимдүү жана актуалдуу маалыматтар менен камсыздоо, ошондой эле алынган маалыматтарды талдоо жана эл аралык тажрыйба жана мыкты практикалар менен салыштыруу.

6) Кесиптик билим берүү чөйрөсүндө талдоо, салыштыруу, божомолдоо жана башкаруу чечимдерин кабыл алуу үчүн бирдиктүү маалымат базасын түзүү жана жүргүзүү.

IV. Мониторингдин принциптери

7. Мониторинг төмөнкү принциптердин негизинде жүргүзүлөт:

1) Кыргыз Республикасында билим берүү системасын, маалыматтарды топтоо, иштеп чыгуу жана пайдалануу тартибин жөнгө салуучу ченемдик укуктук актыларына ылайык.

2) Колдонулган баалоо процедуралары, критерийлер жана анализ методдору илимий жактан негизделген ыкмаларга, далилденген маалыматтарга таянат жана жыйынтыктарды чыгарууда субъективдүүлүктү жана калыссыздыкты четтетүүгө багытталган.

3) Пландаштырылган жана узак мөөнөттүү негизде жүргүзүлөт, билим берүү процессинин негизги компоненттерин камтыйт, адистерди кесиптик жактан даярдоонун сапатынын динамикасын байкоонун системалуулугун жана үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылат.

4) Мониторингдин жыйынтыктары коомчулукка жарыяланат, бул билим берүү чөйрөсүндөгү абал жөнүндө ишенимдүү маалыматка кызыкдар тараптардын ачык-айкындуулугун, жеткиликтүүлүгүн камсыз кылат.

5) Маалыматтарды топтоо, талдоо жана чечмелөө кызыкчылыктардын кагылышуусуна ээ болбогон көз карандысыз ыйгарым укуктуу органдар жана эксперттер тарабынан жүргүзүлөт, бул баалоолордун жана корутундулардын калыстыгына кепилдик берет.

6) Мониторингде колдонулган маалыматтар тастыкталган булактарга ээ болушу (маалыматтардын ишенимдүүлүгү жана текшерилүүсү), валидациядан өтүшү жана көз карандысыз текшерүү үчүн жеткиликтүү болушу керек.

7) Мониторингдин көрсөткүчтөрү жана критерийлери бирдиктүү методологиялык ыкмалардын негизинде түзүлөт, бул алардын салыштырмалуулугун, билим берүү уюмдарынын, региондордун жана ар кандай мезгилдердин ортосундагы маалыматтарды салыштыруу мүмкүнчүлүгүн, ошондой эле эл аралык изилдөөлөр жана мыкты тажрыйбалар менен салыштырууну камсыз кылат.

8) Мониторинг билим алуучулардын, бүтүрүүчүлөрдүн, кесиптик кызматкерлердин, билим берүү уюмдарынын жетекчилеринин, иш берүүчүлөрдүн жана кесиптик коомчулуктардын пикирлерин алууну жана талдоону камтыйт.

9) Мониторингдин жыйынтыктары сунуштамаларды иштеп чыгуу, башкаруу чечимдерин кабыл алуу жана билим берүү процесстерин, программаларын жана жалпысынан адистерди даярдоо системасын жакшыртуу үчүн колдонулат.

10) Мониторингге катышуучулардын жеке маалыматтарын иштеп чыгуу Кыргыз Республикасынын жеке маалыматтарды коргоо жөнүндөгү мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт, аларды мыйзамсыз пайдалануу мүмкүнчүлүгүн жокко чыгарат.

V. Мониторинг объектилери

8. Мониторинг төмөнкү негизги багыттарды камтыйт:

1) Билим берүү программаларын талдоо (программалардын орто жана жогорку кесиптик мамлекеттик билим берүү стандарттары (багыттары боюнча) жана эмгек рыногунун талаптарына шайкештигин баалоо; программалардын түзүмүн, кредиттердин бөлүштүрүлүшүн, дисциплиналар аралык байланыштарды жана билим алуучулардын жүктөмүн талдоо; заманбап билим берүү технологияларын, санариптик куралдарды, инклюзивдик мамилелерди жана окутуу моделдерин интеграциялоо даражасын изилдөө же башкалар).

2) Билим берүү процессин кадрлар менен камсыздоону баалоо (адистерди кесиптик жактан квалификациясын жана кесиптик деңгээлин, алардын профилдеринин билим берүү программаларынын талаптарына шайкештигин талдоо; окутуучулардын квалификацияны жогорулатууга, стажировкаларга, илимий-изилдөө иштерине катышуусун баалоо; адистердин туруктуулугун, жүктөмүн жана кесиптик ставкалардын бөлүштүрүлүшүн талдоо же башкалар).

3) Материалдык-техникалык базаны жана окуу-методикалык камсыздоону баалоо (адистештирилген кабинеттердин, лабораториялардын, устаканалардын жана практикалык базалардын жабдылышын талдоо; заманбап жабдуулардын, окуу материалдарынын жана санариптик ресурстардын жеткиликтүүлүгүн баалоо, окуу-методикалык комплекттердин жаңыртууларын жана актуалдуулугун талдоо, окутуучулар үчүн методикалык иштеп чыгуулардын бар экендигин баалоо же башкалар).

4) Окуунун жыйынтыктарын жана билим алуучулардын компетенцияларынын калыптанышын баалоо (окуудагы жетишкендикти, аралыктык жана жыйынтыктоочу аттестациялардын натыйжаларын, көз карандысыз баалоо процедураларын талдоо; стандартташтырылган инструменттердин натыйжалары боюнча негизги жана кесиптик компетенциялардын калыптанышын баалоо; натыйжаларды стандарттарда белгиленген күтүлгөн компетенттүүлүк деңгээлдерине шайкеш келтирүү же башкалар) тышкы мониторинг процессинде жүргүзүлгөн тандоо тестирилөөсүнүн негизинде.

5) Практикалык даярдыктын натыйжалуулугун баалоо (практикаларды өтүүнүн толуктугун, сапатын жана узактыгын талдоо; өнөктөш уюмдар тарабынан берилген шарттарды баалоо; иш берүүчүлөрдүн практикалык даярдыкты пландаштырууда, ишке ашырууда жана баалоодогу ролун талдоо; дуалдык окутуу элементтеринин натыйжалуулугун баалоо (бар болсо) же башкалар).

6) Бүтүрүүчүлөрдүн жумушка орношуусуна жана алардын кесиптик ийгилигине мониторинг жүргүзүү (адистиги боюнча жумушка орношкондордун үлүшүн, жумушка орношуу мөөнөттөрүн, карьералык траекторияларын талдоо; бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүккө даярдыгын, жумуш ордунда адаптациясын баалоо; андан аркы билим алууга жана кесиптик өсүүгө мониторинг жүргүзүү же башкалар).

7) Жумуш берүүчүлөрдүн адистерди кесиптик жактан даярдоонун сапатына канааттануусун талдоо (жумуш берүүчүлөрдүн жана кесиптик коомчулуктун бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапаты жөнүндө сурамжылоолору; компетенцияларга болгон талапты жана эмгек рыногунун муктаждыктарын талдоо; билим берүү уюмдарынын жумуш берүүчүлөр менен өз ара аракеттенүүсүнүн сапатын баалоо же башкалар).

8) Билим берүүнүн сапатын камсыздоонун ички тутумунун натыйжалуулугун баалоо (сапатты ички камсыздоо саясатынын жана жол-жоболорунун болушун жана иштешин талдоо; өзүн-өзү баалоо механизмин, ички мониторингдерди, программаларды үзгүлтүксүз кайра карап чыгуу жол-жобосун баалоо; билим алуучулардын, окутуучулардын жана жумуш

берүүчүлөрдүн сапатты камсыздоо процесстерине катышуусун баалоо; тобокелдиктерди башкаруу жана жакшыртууну пландаштыруу механизмдерин талдоо же башка).

9) Салыштырма талдоо жана эл аралык тажрыйбаларды изилдөө (улуттук маалыматтарды эл аралык изилдөөлөрдүн жана моделдердин көрсөткүчтөрү менен салыштыруу; программалардын жана ыкмалардын педагогдорду даярдоонун эл аралык талаптарына жана тенденцияларына шайкештигин баалоо же башка).

10) Билим берүү процессин уюштуруу шарттарын баалоо (билим алуучулардын окуу жүктөмүн, санариптик платформаларды колдонууну, инклюзивдик чөйрөнү, колдоо кызматтарынын жеткиликтүүлүгүн талдоо; санитардык, этикалык жана коопсуздук нормаларынын сакталышын баалоо же башкалар).

11) Рейтингдерге катышуу: билим берүү уюмунун маалыматтары, жалпыга маалымдоо каражаттарынан (мындан ары – ЖМК) алынган маалымат, эл аралык жана улуттук рейтингдердин көрсөткүчтөрү.

12) Аккредитациянын натыйжалары: билим берүү уюмунун маалыматтары, аккредиттелген/шарттуу аккредиттелген/аккредиттелбеген билим берүү программалары жана билим берүү уюмдары жөнүндө аккредитациялык агенттиктердин реестринен алынган маалымат.

13) Жана (же) кесиптик билим берүүнүн башка маанилүү аспектилери.

VI. Мониторингди уюштуруу жана өткөрүү тартиби

9. Мониторинг Кыргыз Республикасынын Илим, жогорку кесиптик жана инновациялар министрлиги (мындан ары – Министрлик) тарабынан бекитилген план-графикке ылайык жүргүзүлөт.

10. Мониторингди өткөрүү мезгилдүүлүгү үч жылда бир жолудан кем эмес аныкталат.

11. Мониторинг бир нече этапта жүргүзүлөт, анын ичинде - даярдоо этабы, маалыматтарды топтоо этабы, маалыматтарды иштеп чыгуу жана талдоо этабы, баалоо жана корутундуларды түзүү этабы, мониторингдин жыйынтыктары боюнча аналитикалык отчетту даярдоо жана сунуштамаларды аткарууну контролдоо этабы:

11.1. Мониторингдин даярдоо этабы:

– Мониторингдин объектилери: билим берүү уюмдары, билим берүү программалары, катышуучулардын категориялары (билим алуучулар, бүтүрүүчүлөр, окутуучулар, иш берүүчүлөр жана башкалар) ушул Жобонун V бөлүмүнө ылайык аныкталат.

– Пилоттук жана негизги мониторинг этаптарын өткөрүү үчүн көз карандысыз уюмдарды/эксперттерди аныктоо боюнча Министрликтин жылдык планы, техникалык тапшырмасы жана каржылык чыгымдарынын сметасы бекитилет.

– Улуттук же эл аралык мониторинг инструменттери (методикалык колдонмо, санариптик платформа, тесттер, анкеталар, сурамжылоолор, чек-барактар, байкоо формалары, эксперттик методикалар) иштеп чыгуу (адаптациялоо) эксперттик корутундунун негизинде бекитилет.

– Улуттук команда түзүлөт жана маалыматтарды топтоо, иштеп чыгуу жана талдоо үчүн жооптуу адамдар дайындалат.

– Сыноо жана негизги мониторингди өткөрүү мөөнөттөрүн белгилөө жана иш-чаралардын календардык планы бекитилет.

11.2. Мониторинг боюнча маалыматтарды топтоо этабы:

– Тандоого кирген билим берүү уюмдарынын отчетторун алуу жана текшерүү.

– Катышуучулар менен сурамжылоолорду, интервьюларды жана (же) фокус-топтору өткөрүлөт.

– Сабактарда, практикаларда, лабораториялык жана устаканаларда байкоо жүргүзүлөт.

– Сандык жана сапаттык маалыматтарды унификацияланган формаларга киргизилет.

– Мониторингдин катышуучуларынын купуялуулугун жана жеке маалыматтарын коргоону камсыз кылат.

– Маалыматтарды топтоо үчүн билим алуучуларды тестирилөөнү, анкеталарды, сурамжылоолорду, текшерүү баракчаларын, электрондук платформаларды камтыган куралдар иштелип чыгат жана колдонулат.

11.3. Маалыматтарды иштеп чыгуу жана талдоо этабы:

– Алынган маалыматтардын аныктыгын, толуктугун жана салыштырмалуулугун текшерүү.

– Белгиленген көрсөткүчтөр жана сапат критерийлери боюнча жыйынтыктарды талдоо.

– Маалыматтарды мамлекеттик билим берүү стандарттарына, кесиптик стандарттарга, Улуттук квалификациялык алкактарына, аккредитациялоо талаптарына жана эл аралык тажрыйбаларга салыштыруу.

– Билим берүү процессиндеги көйгөйлүү аймактарды, кемчиликтерди жана тобокелдиктерди аныктоо.

11.4. Баалоо жана корутундуларды түзүү этабы:

– Министрлик тарабынан аныкталган адистерди кесиптик жактан даярдоо багыттары боюнча мониторингди (пилоттук жана негизги) жүргүзүү.

– Белгиленген сапат критерийлерине негизделген мониторингдин (пилоттук жана негизги) жыйынтыктарын эксперттик баалоону жүргүзүү.

– Баалоо куралдарын өркүндөтүү максатында ар бир мониторинг багыты боюнча эксперттик корутундуларды түзүү.

– Билим берүү программаларын жана педагогдорду даярдоо системасын өркүндөтүү боюнча сунуштамаларды иштеп чыгуу.

– Кесиптик билим берүүнүн сапаты боюнча эл аралык тажрыйбалар жана рейтингдер менен салыштырмалуу анализ жүргүзүү.

11.5. Мониторингдин жыйынтыктары боюнча аналитикалык отчетту даярдоо (аналитикалык отчеттор, жалпыланган таблицалар, графиктер, электрондук маалымат базасын колдонуу менен):

– Отчетту жарыялоо жана жыйынтыктарды мамлекеттик органдарга, билим берүү уюмдарына, коомчулукка жана жумуш берүүчүлөргө жеткирүү.

– Кесиптик билим берүүнүн сапатын мындан ары талдоо жана божомолдоо үчүн маалымат базасын түзүү.

11.6. Сунуштамалардын аткарылышын контролдоо:

– Билим берүү уюмдары тарабынан сунуштамалардын аткарылышын мониторингдөө.

– Сунуштамалар киргизилгенден кийин билим берүү программаларындагы жана процесстердеги өзгөрүүлөрдү талдоо.

– Кийинки мезгилге мониторинг пландарын жана баалоо методикасын корректировкалоо боюнча сунуштарды даярдоо.

VII. Мониторингди уюштуруу жана өткөрүү үчүн жооптуу органдардын жана уюмдардын укуктары жана милдеттери

12. Мониторинг төмөнкүлөрдүн катышуусунда жүргүзүлөт: (1) Илим, жогорку билим берүү жана инновациялар чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган болгон Министрлик – мониторингди өткөрүүнү жалпы жетектөө, координациялоо жана контролдоо; (2) Билим берүүнүн сапатын өнүктүрүү департаменти – Кыргыз Республикасынын Агартуу министрлигинин (мындан ары – Департамент) түзүмдүк бөлүмү – мониторинг процедураларын уюштурууну, методикалык коштоону жана координациялоону камсыздоо; (3) кесиптик багыттагы билим берүү программаларын ишке ашырган жана белгиленген тартипте репрезентативдик тандоо боюнча мониторингге тартылган билим берүү уюмдары; (4) Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарына жана Министрликтин ченемдик документтерине ылайык пилоттук жана негизги мониторингди уюштуруу жана өткөрүү үчүн тандалып алынган көз карандысыз уюмдар/эксперттер.

13. Министрлик мониторингди уюштуруу жана жалпы жетектөө боюнча төмөнкү функцияларды аткарат:

1) Мониторингди өткөрүү тартибин аныктаган пландарды, графикти жана негизги документтерди бекитет;

2) Кыргыз Республикасынын аймагында мониторингди өткөрүү процесстерин жалпы жетектөөнү жана координациялоону камсыз кылат, ведомствого караштуу түзүмдөрдүн ишин координациялайт жана мониторинг маселелери боюнча ведомстволор аралык өз ара аракеттенүүнү камсыз кылат;

3) Көз карандысыз мониторинг системасын өнүктүрүүгө жана өркүндөтүүгө багытталган стратегиялык чечимдерди кабыл алат;

4) Мониторингди өткөрүүгө тартылган көз карандысыз уюмдарды/эксперттерди аныктоо үчүн Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык мамлекеттик сатып алууларды жүргүзөт;

5) Мониторинг иш-чараларынын каржылоосун камсыз кылат жана белгиленген тартипте анын булактарын аныктайт;

6) Тышкы мониторингди өткөрүү тартибин жөнгө салуучу ченемдик укуктук актылардын сакталышын контролдойт;

7) Мониторингдин максаттарына жетүү үчүн мамлекеттик органдар, билим берүү уюмдары, эл аралык өнөктөштөр жана башка кызыкдар тараптар менен өз ара аракеттенүүнү уюштурат.

14. Департаментке төмөнкү милдеттер жана функциялар жүктөлөт:

1) Мониторингдин планынын, графигинин жана негизги документтеринин долбоорлорун иштеп чыгат жана Министрликке кароого жана бекитүүгө сунуштайт.

2) Техникалык тапшырманын долбоорун жана каржылык эсептөөлөрдү, анын ичинде методикалык, уюштуруучулук жана календарлык талаптарды иштеп чыгат, Министрликке кароого жана бекитүүгө сунуштайт.

3) Белгиленген ыйгарым укуктарына ылайык тышкы мониторингди жүргүзүү процесстерин жетектейт жана координациялайт, ведомстволор аралык өз ара аракеттенүүнү жана көз карандысыз уюмдардын/эксперттердин ишмердүүлүгүн координациялоону камсыз кылат.

4) Мониторингдин жыйынтыгы боюнча көз карандысыз уюм тарабынан берилген маалыматтарды кабыл алат, системалаштырат жана талдайт, жыйынтыктоочу маалымат базасын түзөт.

5) Архивдик документтердин жана мониторинг материалдарынын белгиленген тартипте сакталышын жана системалаштырылышын камсыз кылат.

6) Тышкы мониторингдин автоматташтырылган маалыматтык системасын жүргүзөт жана актуалдаштырат; зарыл болгон учурда электрондук платформаларды жана программалык чечимдерди иштеп чыгууну демилгелейт.

7) Маалыматтарды чогултуунун, талдоонун жана визуалдаштыруунун натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн санариптик инструменттерди, анын ичинде жасалма интеллект технологияларын киргизет жана колдонот.

8) Мониторингдин катышуучулары үчүн окутууларды уюштурат жана өткөрөт.

9) Кесиптик билим берүүнүн сапатын талдоо үчүн мониторингдин жыйынтыктарын колдонот.

10) Тестирлөөнүн объективдүүлүгүнүн, ишенимдүүлүгүнүн жана репрезентативдүүлүгүнүн талаптарынын сакталышын камсыз кылат.

11) Маалыматтарды чогултуу процедураларынын методикалык коштоосун жана сапатын контролдоону ишке ашырат.

12) Эл аралык стандарттарды эске алуу менен мониторингдин нормативдик базасын жана методикасын өркүндөтөт.

13) Мониторингдин жыйынтыктары боюнча сунуштарды иштеп чыгат жана отчетторду жарыялайт.

14) Эл аралык стандарттарды жана технологияларды эске алуу менен кесиптик билим берүүнүн тышкы мониторингинин инструменттерин, методологиясынын жана процедураларын иштеп чыгат, актуалдуулугун көзөмөлдөйт жана зарыл болгон учурда өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизет.

15. Аткарылып жаткан милдеттерин аткаруу үчүн Департамент төмөнкү укуктарга ээ:

1) Министрликтен, мониторинг жүргүзүү боюнча кызмат көрсөтүү үчүн Министрлик тарабынан аныкталган көз карандысыз уюмдардан/эксперттерден, билим берүү уюмдарынан жана мониторингдин катышуучуларынан керектүү маалыматтарды суратып алууга жана алууга.

2) Мониторингдин айрым этаптары үчүн көз карандысыз эксперттерди тартууга.

3) Мониторингди өркүндөтүү үчүн изилдөөлөрдү жана аналитикалык иштерди демилгелөөгө.

4) Мониторинг маселелери боюнча ченемдик укуктук актылардын долбоорлорун иштеп чыгууга.

5) Мониторингдин автоматташтырылган маалыматтык системаларына кирүү мүмкүнчүлүгүн ишке ашырууга жана катышуучулардын кирүүсүн камсыз кылууга.

6) Сертификаттарды берүү, анын ичинде мониторинг маселелери боюнча окутууларды жана консультацияларды өткөрүүгө.

7) Мониторинг системасын жана аналитикалык потенциалды өнүктүрүү боюнча сунуштарды киргизүүгө.

8) Эл аралык уюмдар жана эксперттер менен өз ара аракеттенүүгө.

9) Маалыматтарды иштеп чыгуу, чечмелөө жана визуалдаштыруу үчүн санариптик куралдарды жана жасалма интеллект технологияларын колдонууга.

16. Мониторинг жүргүзүү боюнча кызмат көрсөтүү үчүн сынактын негизинде Министрлик тарабынан аныкталган көз карандысыз уюмга/экспертке Техникалык тапшырманын талаптарына жана келишимдик милдеттенмелерине ылайык, төмөнкү милдеттер жана функциялар жүктөлөт:

16.1. Уюштуруу-методикалык функциялар:

16.1.1. Мониторинг жүргүзүү программасын иштеп чыгып, Министрликке жана Департаментке макулдашууга сунуштайт, ага төмөнкүлөр кирет:

1) Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин маалыматтарынын негизинде, билим берүү уюмдарынын жалпы санына жыйынтыктарды жалпылоого мүмкүндүк берген репрезентативдүү тандоонун негизинде аныкталган мониторинг объектилери болгон билим берүү уюмдарынын тизмеси.

2) Билим берүү уюмунун, репрезентативдүү тандоого кирген, маалыматтарынын негизинде кокустук тандоо жүргүзүлгөн стратификацияланган тандоонун негизинде аныкталган мониторинг объектилери болгон катышуучулардын (билим берүү процессинин субъекттеринин) категорияларынын тизмеси.

3) Баалоого тийиш болгон интеграцияланган өнүгүү чөйрөлөрү (предметтик чөйрөлөр, дисциплиналар) жана билим берүү натыйжалары.

4) Мониторинг менен камтылган билим берүүнүн деңгээлдери жана баскычтары.

16.1.2. Тандалма тестирилөөнү жүргүзүү үчүн илимий негизделген методологияны камсыз кылат, анын ичинде төмөнкүлөрдү аныктоо:

1) тандоо тобу жана өкүлчүлүк принциптери;

2) өлчөө, шкалалоо жана жыйынтыктарды чечмелөө методикалары;

3) мониторинг процедураларынын объективдүүлүгүн, валиддүүлүгүн жана ишенимдүүлүгүн камсыз кылуу боюнча ыкмалар.

16.1.3. Төмөнкүлөрдү камтыган өлчөө куралдарын иштеп чыгат же ылайыкташтырат:

1) мамлекеттик билим берүү стандарттарына ылайык методика, көрсөткүчтөр, индикаторлор жана маалымат чогултуу формалары;

2) тесттик тапшырмалар, диагностикалык материалдар, анкеталар жана маалымат чогултуунун башка куралдары;

- 3) баалоо критерийлери жана коддоо схемалары;
- 4) тестирилөө администраторлору үчүн нускамалар.

16.1.4. Техникалык жана технологиялык функциялар:

1) Маалыматты топтоо, сактоо жана алдын ала иштеп чыгуу үчүн зарыл болгон маалымат базаларын түзөт жана иштешин камсыз кылат, мониторинг жүргүзүүнүн жыйынтыгы боюнча маалымат базасын Департаментке өткөрүп берет.

2) Төмөнкүлөрдү камсыз кылган программалык-инструменталдык каражаттарды иштеп чыгат же колдонот:

- тестирилөөнү жүргүзүү;
- маалыматтарды киргизүү, верификациялоо, коддоо жана иштеп чыгуу;
- маалыматтарды коргоо жана маалыматтык коопсуздук талаптарын сактоо.
- мониторинг учурунда алынган маалыматтардын тууралыгын, толуктугун жана

ишенимдүүлүгүн камсыз кылат.

16.1.5. Уюштуруу-процедуралык функциялар:

1) Пилоттук жана негизги мониторингди уюштурууну жана координациялоону камсыз кылат, анын ичинде:

- администраторлорду даярдоо жана нускалоо;
- процедураларды жүргүзүү боюнча технологиялык карталарды иштеп чыгуу жана сактоо;
- бардык пилоттук аянтчаларда мониторинг жүргүзүүнүн бирдиктүү стандарттарын сактоону контролдоо.

2) календардык график, мөөнөттөр жана этаптарды иштеп чыгат, Департамент менен макулдашкандан кийин Министрликке бекитүүгө сунуштайт, алардын аткарылышын камсыз кылат.

3) өкүлчүлүк, объективдүүлүк, ишенимдүүлүк жана коопсуздук талаптарына жооп берген белгиленген процедураларды сактоону камсыз кылат.

16.1.6. Аналитикалык функциялар:

1) Жыйналган маалыматтарды талдоо, иштетүү жана интерпретациялоо техникалык тапшырмада белгиленген талаптарга ылайык жүргүзөт.

2) Аналитикалык материалдарды даярдайт, анын ичинде жыйынтык базаларын, өлчөмдөрдүн сапаты жана валиддүүлүгү боюнча отчетторду, методикалык түшүндүрмөлөрдү, билим берүү деңгээлдери, өнүгүү тармактары жана билим берүүнүн сапатынын негизги көрсөткүчтөрү боюнча аналитикалык отчетторду.

3) Зарылчылык болсо, билим берүүнүн өнүгүү индикаторлорун, билим берүү жетишкендиктеринин динамикасын жана башка көрсөткүчтөрдү эсептөө менен камсыз кылат.

16.1.7. Отчеттук жана коммуникациялык функциялар:

1) Мониторингдин натыйжаларын Департаментке техникалык тапшырма жана календардык план менен белгиленген көлөмдө, формада жана мөөнөттө сунуштайт.

2) Департаментке натыйжаларды, инструменттерди, баштапкы жана анонимдүү маалыматтарды, отчетторду жана сунуштарды, анын ичинде жыйынтык аналитикалык отчетту, инструменттерди жана методикалык материалдарды, баштапкы жана иштетилген маалыматтарды анонимдүү түрдө жана мониторингдин натыйжаларын кийинки пайдалануу боюнча сунуштарды өткөрүп берет.

3) Министрлик жана (же) департамент тарабынан чакырылган учурда, мониторингдин натыйжаларын талкуулоо, консультациялар жана жумушчу жыйындарга катышат.

16.1.8. Иштин сапатын камсыз кылуу жана сактоо функциялары:

1) Этикалык нормаларды, жеке маалыматтардын купуялыгын, маалыматтык коопсуздук талаптарын сактоону камсыз кылат.

2) Мониторингдин бардык процедураларын жүргүзүүдө кызыкчылыктар конфликтин жокко чыгарууну жана көз карандысыздык принципин сактоону кепилдейт.

3) Мониторингдин бардык этаптарында сапатты ички көзөмөлдөп, берилген маалыматтардын тактыгы жана тууралыгы үчүн жоопкерчилик алат.

4) Тапшырылган милдеттерди аткаруу үчүн көз карандысыз уюм/эксперт төмөнкү укуктарга ээ:

5) Министрликтен, Департаменттен жана билим берүү уюмдарынан маалымат жана документтерди сурап алууга.

6) Билим берүү уюмдары жана дайындалган жооптуу адамдар менен өз ара аракеттенүүгө.

7) Мониторинг методикасын жана инструменттерин жакшыртуу боюнча сунуштарды киргизүүгө.

8) Техникалык тапшырма жана келишимдин алкагында мониторинг методдорун жана инструменттерин аныктоого.

9) ТЗда каралган маалыматтык системаларга жана ресурстарга кирүүгө.

10) Мониторингдин айрым этаптары үчүн адистерди жана эксперттерди тартууга.

11) Мониторинг процедураларын сактоо үчүн шарттарды талап кылууга (объективдүүлүк, коопсуздук, репрезентативдүүлүк).

12) Министрликтен жана Департаменттен түшүндүрмөлөрдү алууга.

17. Жүктөлгөн милдеттерди аткаруу үчүн көз карандысыз уюм/эксперт төмөнкү укуктарга ээ:

1) Министрликтен, Департаменттен жана билим берүү уюмдарынан маалыматтарды жана документтерди суроо.

2) Билим берүү уюмдары жана дайындалган жооптуу адамдар менен өз ара аракеттенүү.

3) Мониторингдин методикасын жана куралдарын жакшыртуу боюнча сунуштарды киргизүү.

4) Техникалык тапшырманын жана келишимдин алкагында мониторингдин методдорун жана куралдарын аныктоо.

5) ТТда каралган маалыматтык системаларга жана ресурстарга кирүү мүмкүнчүлүгүн алуу.

6) Мониторингдин айрым этаптары үчүн адистерди жана эксперттерди тартуу.

7) Мониторинг процедураларын сактоо шарттарын талап кылуу (объективдүүлүк, коопсуздук, репрезентативдүүлүк).

8) Министрликтен жана Департаменттен ТТ боюнча түшүндүрмөлөрдү алуу.

9) Жыйындарга жана талкууларга, презентацияларга катышуу.

10) Өзүнүн методологиялык чечимдерин коргоо жана колдонулган ыкмалардын негиздемелерин берүү.

18. Тандоого кирген билим берүү уюмдары мониторингде төмөнкү милдеттерди жана функцияларды аткарат:

1) Жумушчу топ жана мониторинг системасы менен өз ара аракеттенүү үчүн жооптуу адамдарды дайындоо.

2) Анкеталоо жана тестирилөө үчүн ишенимдүү маалыматтарды берүү.

3) Даярдоо семинарларына жана окуу иш-чараларына катышуу.

4) Билим алуучулардын, окутуучулардын жана бүтүрүүчүлөрдүн мониторингде катышуусун уюштуруу.

5) Билим берүү программаларын жана ички сапат системасын жакшыртуу үчүн мониторингдин жыйынтыктарын колдонуу.

19. Тандоого кирген билим берүү уюмдары төмөнкү укуктарга ээ:

1) Мониторингдин максаттары, методикалары жана мөөнөттөрү жөнүндө маалымат алуу.

2) Департаменттен мониторингдин жыйынтыктары боюнча сунуштарды жана аналитикалык материалдарды алуу.

3) Департаменттен мониторингдин методологиясы жана процедуралары боюнча суроолорго түшүндүрмө алуу.

4) Мониторингдин жыйынтыктарынын негизинде билим берүү программаларын жакшыртуу боюнча сунуштарды киргизүү.

VIII. Көзөмөл жана жоопкерчилик

20. Бул Жобонун аткарылышын жана мониторинг процедураларынын сакталуусун көзөмөлдөө Министрлик тарабынан, ошондой эле өз ыйгарым укуктарынын чегинде Департамент тарабынан координацияланып, жүргүзүлөт.

21. Мониторингдин катышуучуларынын милдеттерин туура эмес аткаргандыгы үчүн дисциплинардык жана административдик жоопкерчилик Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык тиешелүү уюмдарга же кызматкерлерге жүктөлөт.

22. Көз карандысыз уюм/эксперттер Департаментке берилген маалыматтын тактыгы, толукдугу жана тууралыгы үчүн жоопкерчилик тартат.

23. Билим берүү уюмдары мониторинг өткөрүү үчүн шарттарды камсыз кылуу, берилген маалыматтын тактыгы жана көрсөтмөлөрдү аткаруу үчүн жоопкерчилик тартат.

IX. Каржылык жана материалдык-техникалык шарттар

24. Мониторинг жүргүзүү боюнча чыгымдар Кыргыз Республикасынын республикалык бюджетинде каралган каражаттардын чегинде тиешелүү жылдарда билим берүү тармагындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан каржыланат, ошондой эле мыйзамдарга жана келишимдик мамилелерге ылайык башка каржылоо булактарын тартууну камтышы мүмкүн.

25. Зарыл болгон материалдык-техникалык камсыздоо (жабдуулар, программалык чечимдер, автоматташтырылган системалар) Департамент тарабынан же Техникалык тапшырманы аткаруу алкагында көз карандысыз уюм/эксперт тарабынан берилет.

26. Каражаттарды пайдалануу жана ресурстарды колдонуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдары тарабынан белгиленген каржылык жана бухгалтердик эрежелерге ылайык жүргүзүлөт.

X. Жыйынтыктык жоболор

27. Бул Жобо Министрликтин расмий бекитилген буйругу менен күчүнө кирет.

28. Бул Жобо күчүнө киргенден кийин, кесиптик билим берүүнүн тышкы мониторингин жүргүзүүнү жөнгө салган Министрликтин мурда кабыл алынган бардык жергиликтүү нормативдик актылары күчүн жоготот.